

Rikosprosessin tehostaminen

Johdanto

Oikeusministeriö pyytää lausuntoanne työryhmän ehdotuksesta rikosprosessin tehostamiseksi (Rikosprosessin tehostaminen; Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2022:14).

Tausta

Oikeusministeriö asetti 27 päivänä toukokuuta 2020 työryhmän arvioimaan keinoja tehostaa rikosprosessia ja esitutkintalain muutostarpeita pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelmaan kirjattujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Työryhmän tehtävänä oli valmistella ehdotukset tarvittaviksi lainsäädäntömuutoksiksi sekä tehdä muita tarpeellisia rikosasioiden käsittelyä koskevia ehdotuksia poliisin, syyttäjälaitoksen sekä tuomioistuinten käytäntöjen ja menettelytapojen kehittämiseksi.

Työryhmän työ pohjautui pääosin tammikuussa 2020 julkaistuun professori Matti Tolvasen laatimaan rikosketjun LEAN-raporttiin sekä keväällä 2021 tehtyyn selvitykseen esitutkintayhteistyön toimivuudesta. Työn taustalla ovat myös eräät eduskunnan oikeusasiamiehen ratkaisut sekä valtioneuvoston ihmiskaupan vastainen toimintaohjelma. Työryhmän työskentelyn aikana toteutettiin oikeustieteen tohtori, kärjätuomari Antti Tapanilan laatima selvitys syyttäjän vaitiolo-oikeudesta (mietinnön liite 2).

Mietinnössä ei ole arvioitu syyteneuvottelujärjestelmän kehittämistarpeita. Niihin liittyen on tarkoitus myöhemmin asettaa erillinen hanke.

Tuomioistuinvirasto ja Helsingin kärjäoikeus jättivät mietintöön lisälausuman, joka on liitetty mietintöön (liite 1).

Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on erityisesti tehostaa rikosasioiden käsittelyä ja lyhentää rikosten kokonaiskäsittelyaikoja.

Vastausohjeet vastaanottajille

Lausunnot pyydetään antamaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön. Lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse. Myös

tahot, joita ei ole erikseen mainittu jakelussa, voivat toimittaa oikeusministeriölle lausuntonsa.

Lausunnon antaakseen vastaajan tulee rekisteröityä ja kirjautua lausuntopalvelu.fi:hin. Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelu.fi:n sivuilta Ohjeet > Käyttöohjeet. Palvelun käyttöönoton tukea voi pyytää osoitteesta lausunto.om@gov.fi.

Lausuntopalautteen käsittelyn helpottamiseksi oikeusministeriö pyytää, että lausunto jaotellaan mahdollisuuksien mukaan lausuntopyynnössä ilmoitettujen väliotsikoiden mukaisesti.

Kaikki lausunnot ovat julkisia ja ne julkaistaan lausuntopalvelu.fi:ssä.

Aikataulu

Lausunto pyydetään toimittamaan viimeistään **29.4.2022**.

Valmistelijat

Hallitusneuvos Katariina Jahkola, puh. 029515 0246, etunimi.sukunimi@gov.fi,
erityisasiantuntija Katja Repo, puh. 02951 50085, etunimi.sukunimi@gov.fi ja
lainsäädäntöneuvos Kirsi Pulkkinen, puh. 02951 50438, etunimi.m.sukunimi@gov.fi.

Lisätietoja lausuntopalvelu.fi:n käytöstä voi pyytää palvelun ylläpidosta osoitteesta lausuntopalvelu.om@gov.fi.

Linkit

<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-976-6> - Rikosprosessin tehostaminen;
Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2022:14

Jakelu:

Ahvenanmaan syyttäjäalue
Digi- ja väestötietovirasto
Eduskunnan oikeusasiamies
Etelä-Pohjanmaan kärjäoikeus
Etelä-Savon kärjäoikeus
Etelä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
Etelä-Suomen syyttäjäalue
Helsingin hovioikeus
Helsingin kärjäoikeus
Helsingin poliisilaitos
Helsingin yliopisto / professori Dan Helenius
Helsingin yliopisto / professori Sakari Melander
Hämeen poliisilaitos

Itä-Suomen hovioikeus
Itä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
Itä-Suomen poliisilaitos
Itä-Suomen syyttäjäalue
Itä-Suomen yliopisto / professori Matti Tolvanen
Itä-Uudenmaan kärjäoikeus
Itä-Uudenmaan poliisilaitos
Julkiset Oikeusavustajat ry
Kaakkois-Suomen poliisilaitos
Kainuun kärjäoikeus
Keskusrikospoliisi
Korkein oikeus (varataan tilaisuus antaa lausunto)
Lapin poliisilaitos
Lapin yliopisto / professori Mikko Vuorenpää
Lapsiasiavaltuutettu
Lastensuojelun Keskusliitto ry
Lounais-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
Lounais-Suomen poliisilaitos
Luvan saaneet oikeudenkäyntiavustajat ry
Länsi-Suomen syyttäjäalue
Länsi-Uudenmaan kärjäoikeus
Länsi-Uudenmaan poliisilaitos
Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry
Oikeusrekisterikeskus
Oulun kärjäoikeus
Oulun poliisilaitos
Pirkanmaan kärjäoikeus
Pohjanmaan poliisilaitos
Pohjois-Suomen syyttäjäalue
Poliisiammattikorkeakoulu
Poliisihallitus
Puolustusministeriö
Puolustusvoimien pääesikunta
Rajavartiolaitos
Rikosseuraamuslaitos
Rikosuhripäivystys
Rovaniemen hovioikeus
Sisäministeriö
Sisä-Suomen poliisilaitos
Sosiaali- ja terveysministeriö
Suomen Asianajajaliitto
Suomen Lakimiesliitto ry
Suomen Poliisijärjestöjen liitto ry
Suomen Syyttäjyhdistys ry
Suomen tuomariliitto ry
Terveysten ja hyvinvoinnin laitos
Tietosuojavaltuutetun toimisto
Tulli
Tuomioistuinvirasto
Turun hovioikeus
Ulkoministeriö

Vaasan hovioikeus
Valtakunnansyyttäjän toimisto
Valtioneuvoston oikeuskansleri
Valtiovarainministeriö
Varsinais-Suomen kärjäoikeus
Yhdenvertaisuusvaltuutettu
Ålands polismyndighet

1. Lapsiin kohdistuvien rikosten käsittelyn nopeuttaminen

a) Esitutinnan toimittamista sekä syyteharkintaa ja syytteen nostamista kiireellisesti koskevat ehdotukset sekä pääkäsittelyn pitämistä määräajassa koskeva ehdotus asianomistajan ollessa alle 18-vuotias (ETL 3:11, ROL 1:8a ja ROL 5:13)

b) Edunvalvojan määräämistä esitutkinnassa koskeva ehdotus (ETL 4:8)

2. Erityisosaamisen turvaaminen

a) Esitutinnan johdon keskittämistä alle 18-vuotiaita koskevassa esitutkinnassa koskeva ehdotus (ETL 4:7)

b) Esitutkintatoimenpiteiden ja tutkinnan johdon keskittämistä erityisen suojelun tarpeessa olevia asianomistajia koskevassa esitutkinnassa koskeva ehdotus (ETL 4:7a)

3. Tekniikan hyödyntäminen rikosprosessissa

a) Kuulustelutilaisuuden tallentamista ääni- ja kuvatallenteeseen koskeva ehdotus (ETL 9:3)

b) Kuulustelutilaisuuden tallentamisesta todisteena käyttämistä varten koskevat ehdotukset (ETL 9:4 ja OK 17:24)

4. Esitutkintayhteistyön kehittäminen

a) Tutkintasuunnitelmia koskeva ehdotus (ETL 3:3a)

b) Loppulausuntoa koskeva ehdotus (ETL 10:1)

c) Esitutkintaviranomaisen ja syyttäjän yhteistyövelvollisuutta koskeva ehdotus (ETL 5:3)

5. Sovittelumahdollisuudesta ilmoittamista koskevat ehdotukset (ETL 4:16 ja 4:18)

6. Ns. putkakuolemia ja poliisin voimankäyttötilanteita koskevat ehdotukset (ETL 2:4 ja 5:1)

7. Tarve ja edellytykset syyttäjän vaitiolo-oikeudesta säätämiseksi (mietinnön liite 2)

.

8. Muut mietinnössä käsitellyt asiat

- a) Velvollisuus esitutinnan toimittamiseen ja selvittämisvelvollisuuden laajuus

- b) Syyteneuvottelun kehittäminen

- c) Perusteluvelvollisuus syyttäjän ja esitutkintaviranomaisen sekä tuomioistuimen ratkaisuihin

- d) Rikosasioiden valmistelu käräjäoikeudessa

- e) Preklusio rikosasioissa

- f) Adheesioperiaate

- g) Uhidirektiivin täytäntöönpano toisessa jäsenvaltiossa asuvien uhrien oikeuksien osalta

9. Ehdotusten vaikutukset, mukaan lukien arvio mahdollisesta tuottavuuden lisääntymisestä sekä vaikutukset ICT-järjestelmiin

.

10. Muuta

.

Oikeusministeriö

Jahkola Katariina
Oikeusministeriö